Försvarsutskottet

Statsrådets utredning om Finlands deltagande i FN:s UNIFIL-insats i Libanon

Till utrikesutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets utredning om Finlands deltagande i FN:s UNIFIL-insats i Libanon (USP 16/2011 rd): En kompletterande skrivelse UTPJ 30/2017 vp - UTP 16/2011 vp har lämnats till försvarsutskottet för eventuella åtgärder.

Utlåtanden

Utlåtande har lämnats av
- försvarsutskottet FsUU 5/2011 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört
- enhetschef Mikko Kinnunen, utrikesministeriet
- enhetschef Kirsikka Lehto-Asikainen, utrikesministeriet
- utrikessekreterare Heli Lehto, utrikesministeriet
- äldre avdelningsstabsofficer Matti Kemppilä, försvarsministeriet
- överstelöjtnant Harri Uusitalo, Huvudstaben.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Finlands deltagande i FN:s UNIFIL-insats i Libanon

UNIFIL-insatsen i Libanon är en av Finlands långvarigaste krishanteringsinsatser. Vårt land deltog för första gången 1982—2001. Efter en paus på några år återgick man till insatsen åren 2006—2007, och från och med 2012 har en finländsk trupp fungerat i Libanon utan uppehåll.

Utskottet konstaterar att UNIFIL-insatsen under de senaste åren har varit den ojämförligt största krishanteringsinsatsen för finländarnas del. Den sammantagna nivån för Finlands deltagande i militär krishantering är för närvarande cirka 500 soldater. I Libanon finns i detta nu cirka 330 finländska soldater. Den ökade rollen för insatsen i Libanon har framhävts av Finlands deltagande i

en fransk reservbataljon från och med våren 2017. Beslutet om deltagandet är baserat på Frankrikes begäran om bistånd av unionsländerna efter terrorattackerna i Paris. Utskottet ser det som betydelsefullt att Finland konkret har förmått stödja Frankrike. Det handlar om ett betydande prejudikat: inget unionsland har tidigare vädjat till EU:s biståndsklausul (42.7). Det ligger också i Finlands intresse att artikeln i fråga har konkret innehåll.

Finlands nya plan för deltagande i UNIFIL-insatsen

Finland har sedan våren 2012 deltagit i UNIFIL-insatsen i en irländsk-finländsk bataljon. Finland hade ledningsansvaret i bataljonen åren 2013—2016. Enligt de gällande linjevalen fortsätter Finland sitt deltagande i den finländsk-irländska bataljonen med cirka 170 soldater till utgången av 2018. I det finländska kompaniet ingår dessutom en estnisk pluton på cirka 30 personer. Ytterligare har Finland sedan våren 2017 deltagit i den franska reservbataljonen med cirka 160 soldater. Det nationella beslutet om deltagande gäller för viss tid och löper ut i slutet av augusti 2018.

Nu ansöks det om förstärkning av Finlands deltagande i den franska reservbataljonen med sammanlagt 200 soldater för tiden 1.9.2018—31.12.2020. Denna avdelning på cirka 200 soldater ska omfatta ett jägarkompani, stabspersonal och behövliga stöd- och underhållsfunktioner. Att koncentrera deltagandet till den franska reservbataljonen innebär att samarbetet med Irland och Estland upphör i slutet av 2018.

Utskottet välkomnar att UNIFIL-insatsen fokuserar på en sammansättning; det är förnuftigt både logistiskt och operationellt. Enligt de sakkunniga som utskottet har hört har den finsk-irländska bataljonens verksamhetsområde varit geografiskt ganska begränsat och omfattat cirka 110 kvadratkilometer. Bataljonen har fokuserat på patrullering på gruppnivå.

Enligt erhållen utredning baserar sig UNIFI:s beredskapssystem på rörliga reserver hos de bataljoner som har lokalt ansvar, och dessa reserver kompletteras av den franska reservbataljonen som står till kommendörens förfogande. Reservbataljonens verksamhetsområde är hela södra Libanon. Enligt de sakkunniga som utskottet har utfrågat kan de finländska trupperna agera på fältet i sammansättningar på plutonnivå, vid behov rentav som ett helt kompani. Utskottet konstaterar att med avseende på att utveckla den nationella försvarskapaciteten är det till större nytta att det vid insatserna går att utbilda större gruppsammansättningar. Det nya beslutet om deltagande stöder väl detta mål.

Säkerhetsläget i Libanon

Utskottet anser att beskrivningen av den säkerhetspolitiska miljön i statsrådets utredning är otillräcklig och summarisk. Det hade behövts en beskrivning av de inre och yttre faktorer som påverkar den säkerhetspolitiska miljön i Libanon med betydligt större täckning. Detta hade varit nödvändigt också mot den bakgrunden att det i utredningen sägs att säkerhetsläget i Libanon är utsatt för snabba förändringar. Utskottet instämmer i bedömningen och påpekar att Finland med de aktuella besluten förbinder sig att verka i den franska reservbataljonen fram till slutet av 2020. Under de förestående tre åren kan det inträffa betydande förändringar i säkerhetsläget i Libanon. Utskottet påpekar att om säkerhetsläget eventuellt blir stramare, måste försvarsmakten bedöma om den materiel och det självskydd som de finländska trupperna förfogar över räcker till. Det är nöd-

vändigt, menar utskottet, att utvecklingen av UNIFIL-insatsen genomgås grundligt i de krishanteringsöversikter som regelbundet lämnas till riksdagen.

Intresse för att gå med i militära krishanteringsinsatser

Enligt de sakkunniga som utskottet har utfrågat är strävan att använda UNIFIL-insatsen för utbildning av nya fredsbevarare. Utskottet uttrycker oro över att intresset för att delta i militära krishanteringsinsatser har minskat bland reservisterna. Antalet reservister som söker är nu 1 300—1 500 per år. I början av 1990-talet var antalet intresserade över 10 000 per år. Trots den markanta nedgången i antalet sökande har det funnits tillräckligt med reservister för olika uppdrag — beroende också på att den övergripande nivån på Finlands deltagande i krishantering är rekordlåg historiskt sett. När de nya linjevalen för UNIFIL har genomförts sjunker den övergripande nivån på Finlands deltagande i krishantering till cirka 400 soldater.

Enligt erhållen utredning har det inte gått att få tillräckligt med stampersonal till UNIFIL-insatsen, och underskottet har ersatts genom att anställa pensionerade yrkesmilitärer. Att anlita soldater i avsked i ledningsuppdrag för krishanteringsinsatser är inte oproblematiskt, anser utskottet och uppmanar försvarsmakten att finna lösningar genom vilka stampersonalens intresse för att tjänstgöra i krishanteringsinsatser kan ökas. En utredning i ärendet bör utarbetas för riskdagen under våren 2018. Utskottet vill påpeka att den kompetens och erfarenhet som stampersonalen får vid krishanteringsinsatser kan utnyttjas i hemlandet exempelvis vid utvecklingen av beväringsutbildningen. Den verksamhet som utförs i multinationell miljö i insatserna och i deras ledningsstaber tjänar dessutom en fördjupning av det internationella försvarssamarbetet. Också mot denna bakgrund måste det ökade samarbetet i UNIFIL-insatsen med den europeiska militära stormakten Frankrike anses vara en god lösning.

Utskottet ser det som angeläget att Finland fortsätter sitt deltagande i UNIFIL-insatsen. Insatsen har tveklöst haft en stabiliserande inverkan på säkerhetsläget i Libanon. Att delta i UNIFIL-insatsen visar också på Finlands starka stöd för den FN-ledda krishanteringen.

Utskottet vill betona att militära krishanteringsinsatser är en viktig del av Finlands utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska verktygsuppsättning. Insatserna visar konkret att Finland axlar sitt globala ansvar. Det är angeläget, menar utskottet, att Finland behåller en mångsidig deltagandeprofil i den FN-, EU- och NATO-ledda krishanteringen.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDE

Försvarsutskottet föreslår

att utrikesutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande FsUU 1/2018 rd

Helsingfors 9.2.2018

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Ilkka Kanerva saml
vice ordförande Mika Kari sd
medlem Timo Heinonen saml
medlem Marisanna Jarva cent
medlem Antti Kaikkonen cent
medlem Seppo Kääriäinen cent
medlem Krista Mikkonen gröna
medlem Markus Mustajärvi vänst
medlem Lea Mäkipää blå
medlem Sirpa Paatero sd
medlem Markku Pakkanen cent
medlem Jaana Pelkonen saml
medlem Mika Raatikainen saf
medlem Jari Ronkainen saf
medlem Mikko Savola cent
medlem Satu Taavitsainen sd.

Sekreterare var

utskottsråd Heikki Savola.